

A Campbell-féle talajművelés kérdéséhez.

Irta: *Lonkay Antal.*

Örömmel látom, hogy felvetett eszmém: csemetekertjeinknek Campbell elvei szerint való művelése, visszhangot keltett. Több szem többet lát, s oly kiválóan gyakorlati kérdések megoldásánál, mint az erdei tacsemeték nevelése és erdőültetéseink kivitelének a természet örök és céltudatos törvényeihez alkalmazkodó tökéletesítése, szükségszerűen kívánatos, hogy a gyakorlati erdészkedés bár nehéz, de háladatos terén működő szaktársak sok fáradsággal szerzett tapasztalataik alapján irányító véleményt nyilvánítsanak. E tapasztalatok alapján keletkezett meggyőződésből felvetett eszmék surlódása, ez eszméknek a gyakorlati életbe való átültetése biztosít sikert és megbecsülhetetlen eredményeket.

Azért köszönet Béky Albertnek a tudomány és gyakorlati tapasztalás alapján megírt közleményeiért s csak bevezető soraimban kifejezett véleményemhez alkalmazkodom, ha az Erdészeti Lapok folyó évi XX. füzetében közölt cikkének egyes tételeire reflektálok.

Béky e közleményben azt mondja, hogy a csemetekerti munkálatok előírásánál nem teszek különbséget talaj és talaj közt, mindegyikre kimondom, hogy az ősszel megművelt talajt tavasszal nem szükséges felásnunk, hanem csak sekélyen megkapálnunk és begereblyéznünk. Béky óva int mindenkit e szabálynak általánosságban való gyakorlásától, mert bár a több éven át rendszeresen művelt és trágyázott, tehát televényes talaj őszi megművelés után többnyire tavaszi ásás nélkül is kifogástalanná tehető, televényben szegény, nagyon agyagos vagy nedves és eddigelé hiányosan vagy hibásan művelt föld azonban tavaszra bármilyen gondos és szakszerű őszi munkálás után is annyira összetömörül, hogy a levegőjárás benne hiányos, annál is inkább, mert ezen állapota idővel folyton rosszabbodik.

Erre szabad legyen idéznem az Erdészeti Lapok folyó évi XVII. füzetében megjelent közleményemből a csemetekertek talajának új művelésére nézve adott javaslatomat.

A 676. lapon ezt mondom: „A 3—4 éves csemeték kiszedése után ugarban maradt táblát az ültetési munkák befejezése után

— amikor már feles számu munkásokkal rendelkezünk — kapával elegyengetjük s nyár folyamán, ahányszor csak erősen begyomosodik, többször felkapáltatjuk. Ősszel, mondjuk októberben, amikor még jó földmunkát teljesíthetünk, az ugartáblát megtrágyázzuk s rendszeresen, úgy mint eddig tavasszal való vetés előtt szoktuk tenni, felásatjuk, apróra meggeregelyljük, az ágyakat kitapossuk, egyszóval a vetés előtti talajmegművelési munkálatokat teljesen és rendszeren ősszel befejezzük“.

Rendes csemetekerti kezelésnél fel kell tételeznünk, hogy tavasszal a kiültetendő csemetéket nem üstöküknél fogva rángatják ki a csemetekerti ágyakból, hanem minden egyes sor előtt a csemeték gyökereinek végeig lehető mélységű árkot ásnak, a csemetesort az ellenkező irányból ásóval a kivájt árokba döntik s az így meglazult földből úgy szedik ki a csemetéket, hogy azoknak hajszálgökerei kárt ne szenvedjenek.

Az így előirt és feltétlenül betartandó csemetekiszedési mód kisebbszerű földforgatással vehető egyenértékűnek; az igaz, hogy az így felforgatott talajt a csemetehordó munkások összetapossák, de szabályul mondtam ki az ugartáblának a csemeték kiszedése után kapával teljesítendő elegyengetését.

A kapával elegyengetett ugartábla rövid időn belül be fog gyomosodni. Szabályul mondtam ki, hogy a begyomosodott ugartábla időközönként többször felkapáltassék. Hogy az ugartáblán felburjánzott gyomok magot ne érlelhessenek, a nyár folyamán legalább háromszor kell kapálnunk.

Októberben az így kezelt ugartáblát megtrágyázzuk és mélyen felássuk.

S most szabad legyen kimondanom, hogy az a talaj, mely tavaszi mérsékelt forgatás, négyszeri kapálás, bőséges trágyázás és őszi mély felásás után, tehát a lehető legjobb fizikai állapotba juttatás ellenére annyira összetömörül, hogy vetés előtt ismételt tavaszi felásást igényel: az a talaj nem való csemetekertnek.

A talaj tulságos kötöttsége ellen az előbb leirt talajmunkálatokkal és trágyázással feltétlenül megküzdehetünk, ha pedig a baj okát vadvizesség okozza, a vadviz lecsapolásával meg kell szüntetnünk a bajt.

Azt mondja Béky Albert, hogy az eddig hiányosan vagy

hibásan művelt föld tavaszra annyira összetömörülhet, hogy ismét felásandó lesz. Erre csak az a megjegyzésem, hogy hiányosan vagy hibásan dolgozók részére szabályokat felállítani nem lehet.

Megengedem azonban, hogy új telepítésű csemetekertekben, túlságosan kötött, szivós agyagtalajt feltételezve, az első években a csemetekerti talajnak őszi teljes megmunkálása aggályos lehet; de ezen esetben is elmaradhat a tavaszi felásás, ha ősszel csak ásunk s nem egyidejűleg gereblyélünk is, hanem az ősszel felásott rögös talajt a tél porhanyító fagyának teszszük ki. Biztosíthatom, hogy az így átfagyott, bármilyen szivós agyagtalaj is — ha csak nem vadvizes — tavasszal porhanyó és könnyen meggereblyézhető lesz.

Sáros vármegyében a talaj általában igen szivós sárga agyag. Ilyen volt az illetményföldem is s én e nehezen megmunkálható szivós agyagtalajon tavaszi gabona alá nem szántottam tavasszal, hanem aratás után a tarlót sekélyen buktatva, késő ősszel mélyen szántottam s e mélyszántásba tavasszal csak vetettem és boronáltam s tavaszi veteményeim mindenkor kitűnően sikerültek.

E mezőgazdasági munkálkodásom folyamán ama megfigyelést tettem, hogy márczius hó elején rendszeren egy-két heti verőfényes száraz idő áll be, ezután hóval, esővel, fagygyal ismét visszatér egy-két hétre a tél. Szivós agyagtalajon a verőfényes idő alatt csak a teljesen száraz, magasabb fekvésű helyeken lehet szántani, de boronálni — mert ehhez csak a talaj felületének megszikkadása szükséges — nedvesebb helyeken is lehet.

Én mindenkor a tavaszi első verőfényes napokon boronáltam és vetettem s azt tapasztaltam, hogy velem együtt ama kisgazdátársaim is, kik a verőfényes idő után beálló márcziusi hó beköszönte előtt vetettek, e korai vetésök eredményével mindenkor meg voltak elégedve. Probatum est!

De visszatérve a csemetekertekre, én a teljesen rendszeres, racionális csemetekerti művelést a máramarosszigeti m. kir. erdőigazgatóság kerületében tanultam megismerni és megbecsülni; ezzel nem azt akarom mondani, hogy csemetekerti munkálataimat azelőtt elhanyagoltam, de nélkülöztem azt a vezetést és irányítást, mely nélkül az ember csak a saját kárán tanul. A máramarosszigeti csemetekerti művelés nemcsak országosan elismert s más erdőhatóságok tiszt-

viselői részéről többszörös tanulmányozás tárgya, hanem e művelési mód most már miniszteri rendelettel a kincstári csemetekertekben országosan kötelezővé lett téve.

Czikkem megírásakor e csemetekertek voltak szemeim előtt, melyeknek állandó megmunkálása nemcsak belterjes, de amelyeknek kitűzése és megtelepítése is előrelátó körütekintéssel történik; az új csemetekerteknek talajából, ha szükséges, alagcsövezéssel távolítják el a felesleges vadvizet s mély rigolozással teszik a kötött talajokat is morzsalékosná.

Különben ha bizonyos esetekben aggályos az ősszel ásóval megmunkált talajt tavasszal újból való ásás nélkül bevetni, mert a szivós, nedves, agyagos talaj tavaszra a kívántnál nagyobb mértékben, egészen a levegő kizárásával megtömörülhet, akkor annál inkább aggályosabb az azelőtt meg nem munkált erdei talajban az ültetőfészkeknek ősszel való egyszeri megművelése; pedig az Erdészeti Lapok folyó évi XIX. füzetében megjelent czikkben mondtak a legteljesebb elismerést érdemlik s én biztos vagyok benne, hogy a még oly szivós agyagtalajban ősszel vájt ültetőgödörök talaját a téli fagy porhanyóvá és ültetésre feltétlenül alkalmassá teszi s emellett az ültetőgödörben összegyűlt téli nedvesség a beültetett csemeték megeredését és üde fejlődését még száraz tavasz esetén is biztosítani fogja.

Különben ne mondjuk még ki az utolsó szót, az elméletileg jónak látszó tételt, melynek igazságát a mezőgazdaság terén már gyakorlati eredmények igazolják, ültessük át mi is a gyakorlati erdészeti talajába, ott neveljük, nyesegezzük s áldást hozó eredmények biztosítására növesztjük az életre hivatott kicsiny csemetét.

Főtörekvésünk legyen a lehető legtöbb, sok munkát és időt igénylő talajmunkát lehetőleg még az ősz folyamán elvégezni, hogy tavaszi vetéseinket és ültetéseinket minél korábban, akkor végezhesük, amikor a Campbell elvei szerint talajunkban konzervált téli nedvességet vetéseink és ültetéseink javára az utolsó cseppig biztosíthatjuk.

